

La Femosa

Revista d'opinió i informació local | ARTESA DE LLEIDA, maig-juny de 2006 | núm. 222

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
Cèlia Argilès i Andrés
Andreu Bergé
Claustre Professors Escola Artesa
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
Junta E.F. Intercomarcal
M. A. Navarro
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart

Fotógraf

Ramon Serra i Batlle

Presentació,
el 15 de maig,
dels gegants
restaurats i
del nou Griu

Els articles que apareixen a les
planes de La Femosa reflecteixen
únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

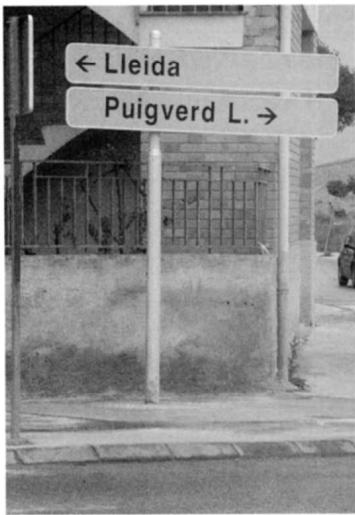
Índex

El Reportatge	4
	<i>J. Gallart</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imatges de l'actualitat artesenca	9
	<i>Ramon Serra</i>
La cuina exòtica	16
	<i>Adolf Costafreda</i>
Avui toca un conte	17
	<i>Yolanda Liarte</i>
Entreteniments	18
	<i>Andreu Bergé i La Redacció</i>
Allò que anem deixant pel camí	19
	<i>Adolf Costafreda</i>
Abandonament de cinc cadells...	20
	<i>Alternativa Ecologista d'Artesa</i>
Anar a costura	21
	<i>Laura Farran</i>
La protectora de Granollers...	22
	<i>Alternativa Ecologista d'Artesa</i>
Apunts sobre la història de les escoles	23
	<i>Josep Gallart</i>
E.F. Intercomarcal: balanç..	26
	<i>La Junta</i>
La batuda contra els gossos...	29
	<i>Alternativa Ecologista d'Artesa</i>

EL REPORTATGE

Noves senyals de direcció a la carretera

Ramon Serra

Amb un 73'90 % de vots a favor i un 20'76 % de vots en contra, el 18 de juny de 2006 s'aprovà el nou Estatut per a Catalunya. El triomf del sí és inapel·lable, però també ho és l'altíssima xifra d'abstenció: més del 50 %. Cadascú, és clar, ha interpretat els resultats des de la seva conveniència. Així el PSC, IC Verds i CiU han posat l'accent en l'àmplia victòria del sí. El PP ho ha vist com un fracàs polític dels impulsors del text i, finalment, ERC, tot i reconèixer la validesa de la victòria, ha manifestat que cal tenir en compte l'abstenció i exercir l'autocrítica a tots els partits.

Fet i fet, i al marge de la lectura que pugui fer cadascú dels resultats del referèndum del 18 de juny, el cert és que són majoria els ciutadans que s'han girat d'esquena a les votacions i han preferit fer altres coses enlloc d'acudir a la crida de les urnes. Les interpretacions són diverses i depenen de l'angle des d'on es fan i dels interessos polítics de qui les fa. A saber si hi ha hagut vot de càstig a la classe política catalana, si ha estat un correctiu al govern tripartit, si hi ha hagut desmobilització, si el text no il·lusionava prou, o si som davant de la societat de l'individualisme i del tant me fa. Amb tot cal dir que encara és aviat per poder fer una anàlisi prou seriosa i fonamentada. Caldrà esperar almenys fins a les properes eleccions per treure'n conclusions.

Cap partit polític pot atribuir a l'abstenció el vot negatiu, com ha fet el senyor Rajoy del PP. El senyor Rajoy no esmenta la participació que hi hagué en l'aprovació de l'Estatut de la seva Galícia, ni tampoc que els ciutadans catalans no han fet cas majoritari a la seva crida al no. Però tampoc no es pot obviar l'altíssim percentatge d'abstenció que aigualeix els resultats i en bona manera, tot i la seva legitimitat, qüestiona el sí. Catalunya mereixia més de la classe política, però també dels seus ciutadans, que tan poca sensibilitat han demostrat cap a un tema tan important per al nostre país: el país no és una entelèquia, el formen persones i del nivell de compromís dels seus habitants en resulta la seva existència. Ara s'obre una altra etapa per a Catalunya i com deia algú només el moviment demostra que avancem. Cap a on? El temps ho dirà.

FESTA DE LA GENT JOVE (22-03)

El dissabte dia 22 d'abril el jovent del poble va organitzar una festa musical, la qual va tenir lloc a la Sala de la Llar del Poble. Ja en anteriors anys, el dissabte previ a Sant Jordi s'havia organitzat l'espiga rock.

SANT JORDI 2006 (23-04)

Com cada any l'Agrupació Cultural la Femosa va organitzar la parada del llibre en català i la venda de roses per al dia de Sant Jordi. El fet de coincidir aquesta festa en diumenge, va fer que el dia fos força lluit i molta gent acudís a comprar llibres i roses per a celebrar aquesta diada.

INAUGURACIÓ DE LES OBRES DEL MUSEU (23-04)

El diumenge dia 23 abril, coincidint amb la celebració de la festa de Sant Jordi, es van inaugurar les obres del Museu de Prehistòria, realitzades per l'Ajuntament al llarg del darrer any i mig. Amb aquestes obres, s'ha sanejat l'espai pel que fa a les humitats del terra i parets, s'ha renovat la il·luminació, així com també les vitrines expositores de les diferents peces i l'exposició en general.

L'acte va comptar amb la presència destacada del Sr. Antoni Llebot, director dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a Lleida.

Cal destacar també que amb aquestes obres, s'ha obert una porta d'accés al museu des del vestíbul de l'Ajuntament.

SORTIDA AL SECÀ (30-04)

El dia 30 d'abril, L'AMPA del Col·legi Els Til·lers, i l'Agrupació Cultural la Femosa, van organitzar una sortida a l'entorn del Canal d'Urgell i el secà d'Artesa per a nens i adults. En la qual hi van participar unes 50 persones.

L'excursió va començar a 2/4 d'11 del matí, on tots els participants es varen concentrar a l'era de Cal Manyana (al peu de la carretera d'Aspa).

El recorregut que es va fer fou el següent: Visita a l'antic forn de calç del Teodoro, Tossal de les Forques, banqueta del canal d'Urgell, camí de Matxerri, Roques del Monjo, camí del Pla de les Moles, Tossal de l'Ambrosi, Roca de la Guilla, Canal d'Urgell, camí del Collet i Subcanal d'Urgell i Pont del Sabaté.

Durant unes tres hores pares, mares i infants, i tot aquell que s'hi va voler sumar van fer aquest recorregut per conèixer millor el nostre terme.

JORNADES SOBRE ELS TRANSGÈNICS

Unes estudiants de la Universitat Autònoma de Barcelona, varen escollir el nostre poble per tal de dur a terme unes jornades sobre els transgènics agrícoles, amb la finalitat de realitzar el projecte de final de llicenciatura. Aquestes jornades es van celebrar els dies 11 de maig, a la Sala d'actes de l'Ajuntament, on es va fer una sessió informativa. I les jornades van tenir lloc a les escoles els dies 28 de maig i 11 de juny. En aquestes jornades obertes a tothom que hi estès interessat, es va reflexionar

sobre els cultius transgènics, on la comarca del Segrià és la comarca de Catalunya amb més transgènics.

FESTA HOMENATGE ALS JUBILATS I JUBILADES (15-05)

Malgrat no ser dia de festa local, el dia 15 de maig, és la festa de Sant Isidre, i el col·lectiu de jubilats i jubilades varen decidir que la seva festa es fes aquest dia.

Com a aspecte a destacar hi ha la inauguració de les obres del 2n pis del Casal de Jubilats, que suposen poder disposar d'un espai habilitat per a poder fer gimnàstica i classes de recuperació i manteniment, així com també d'un despatx de podologia i de fisioterapeuta. Els actes de la diada van estar els següents:

- A les 12 del migdia, es va celebrar la Santa Missa. En acabar es va fer la benedicció del terme.
- De 12 a 6 de la tarda, es va fer la presentació dels gegants reformats Asetra i Adiell, i de la Griu bèstia construïda per a la participació en les festes populars.
- A la 1 del migdia, es van inaugurar les obres del 2n i 3r. pis de l'edifici on hi ha ubicada la Llar de Jubilats.
- A les 2 del migdia, va tenir lloc l'acte central de la jornada, el dinar de germanor de tots els jubilats i jubilades a la Sala de la Llar del Poble.
- A les 4 de la tarda, la Coral la Primavera d'Artesa de Lleida, va actuar a la Sala de la Llar del Poble, on tothom que ho desitgés hi podia ser present.

FESTA DE FI DE CURS DE L'ESCOLA (17-06)

El dissabte dia 17 de juny, es va celebrar la festa de fi de curs de l'escola, on els alumnes de patinatge, de salsa gym i

de sardanes, van ser els encarregats de dur a terme un lluït festival on van demostrar les seves habilitats en aquestes matèries adquirides al llarg de tot el curs escolar. Els actes van tenir lloc a la Pista Poliesportiva, on es va instal·lar uns inflables per tota la quinxalla i es va servir un aperitiu.

FESTA ANUAL DE L'ESCOLA DE FUTBOL INTERCOMARCAL (18-06)

El diumenge dia 18 de juny, es va celebrar la Festa de fi de temporada de l'Escola de Futbol Intercomarcal, en la qual hi ha el nostre poble.

Cada any la festa se celebra en un poble diferent de tots els que integren l'escola de Futbol Intercomarcal, i enguany ens tocava a nosaltres.

Els actes van tenir lloc a la pista poliesportiva, on es van lliurar regals als jugadors i jugadores, es va projectar un CD amb imatges dels diversos equips de l'escola, i es va presentar l'himne de l'Escola de Futbol Intercomarcal.

La lletra i música de l'himne són de Roser Pons, Maria Bellmunt i Eva Drudis i els arranjaments musicals del Carles Juste «*Lo Beeethoven*». Les veus van a càrrec dels nens: Albert González, Albert Domènech, Ivan Salla, David Carrera i Emma González. Va ésser enregistrat als estudis de BOSSARECORDS de La Bordeta.

Com a preliminar de la festa es va celebrar un partit de futbol entre els pares dels nens i nenes de l'escola, en el qual van poder demostrar, per un dia les seves qualitats futbolístiques.

REFERÈNDUM SOBRE L'ESTATUT DE CATALUNYA (18-06)

El dia 18 de juny, els catalans i catalanes estàvem convocats a participar al

referèndum per tal de decidir el canvi o no de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Els resultats al nostre poble, es van decantar també pel sí, i el percentatge de participació va superar la mitjana de Catalunya que va ser al voltant del 50% en situar-se en el 59%

Els resultats per cada una de les dues Meses del nostre poble han estat els següents:

MESA A

CENS d'electors 594

VOTS efectuats 361

Vots NULS 6

Vots BLANCS 35

Vots a favor del SI..... 273

Vots a favor del NO 47

MESA B

CENS d'electors 533

VOTS efectuats 309

Vots NULS 1

Vots BLANCS 10

Vots a favor del SI..... 245

Vots a favor del NO 53

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE DEL MES DE MAIG-JUNY	
DIA	ACTIVITAT
1 de maig	Pel·lícula: GIACOMO CASANOVA
7 de maig	Pel·lícula: EL NUEVO MUNDO
14 de maig	Pel·lícula.: BROKEBACH MOUNTAIN
21 de maig	Pel·lícula.: ORGULLO Y PERJUICIO
28 de maig	Pel·lícula: FIREWALL
4 de juny	Pel·lícula: ICE AGE 2 EL DESHIELO
11 de juny	Pel·lícula: TRIATAN&ISOLDA
CINEMA A LA FRESCA - AL RECINTE DE LES PISCINES	
18 de juny	Pel·lícula: EL CASO SLEVIN
24 de juny	Pel·lícula: DEJATE LLEVAR
25 de juny	Pel·lícula: PLAN OCULTO

IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

Preparació dels llibres de la parada de Sant Jordi a La Femosa

Parada de Sant Jordi de La Femosa a la Casa Parroquial

INAUGURACIÓ DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA

El director del museu, Adolf Costafreda, obre la nova porta

Parlament de l'Adolf Costafreda

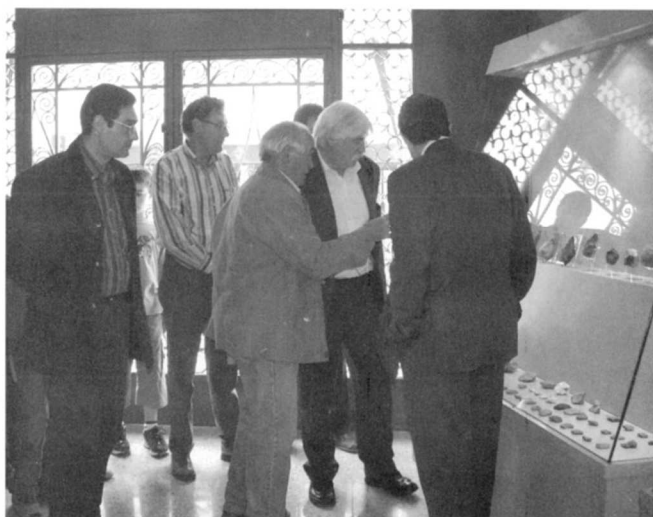

Parlament del director dels Serveis Territorials de Cultura a Lleida, Sr. Antoni Llevot

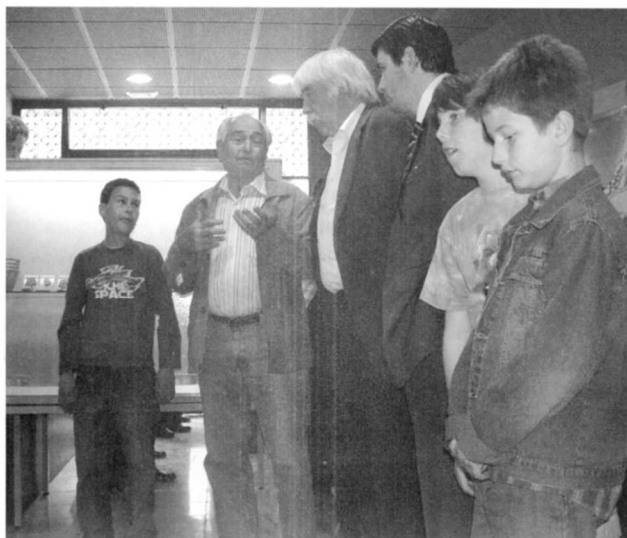
INAUGURACIÓ DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA

Parlament de l'alcalde d'Artesa de Lleida, Ricard Pons

Visita al museu comentada pel director

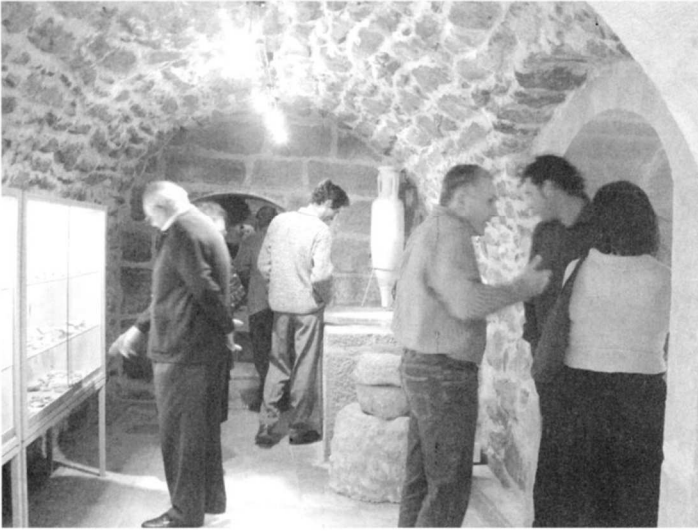

Visita al museu comentada pel director

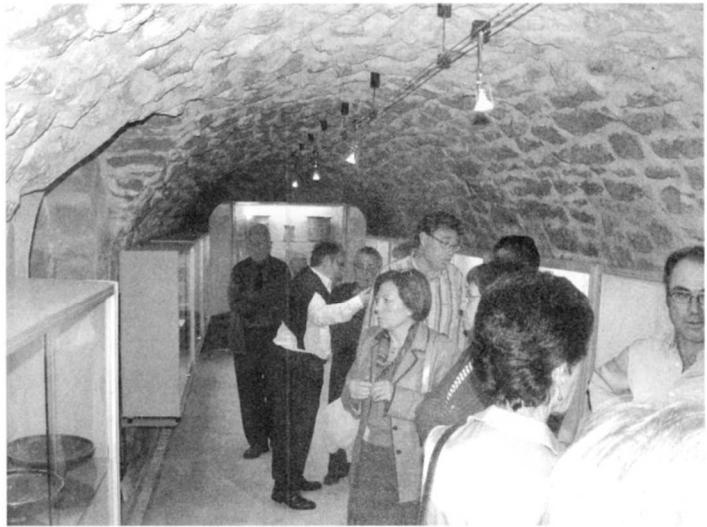

Assistents a l'acte d'inauguració

INAUGURACIÓ DEL MUSEU DE PREHISTÒRIA

Visita del públic assistent a l'acte

SORTIDA CULTURAL AL SECÀ DE L'A.M.P.A. I LA FEMOSA

Els participants a la sortida davant de l'antic forn de calç del Teodoro

SORTIDA CULTURAL AL SECÀ DE L'A.M.P.A. I LA FEMOSA

Els participants a la zona del Tossal de l'Embrossi

Creuant la passarel·la del Canal d'Urgell a la partida del Saladar

Els participants a la sortida al Pont del Sabater

FESTAD'HOMENATGE ALS JUBILATS I JUBILADES

Assistents a la Festa d'Homenatge als Jubilats i Jubilades

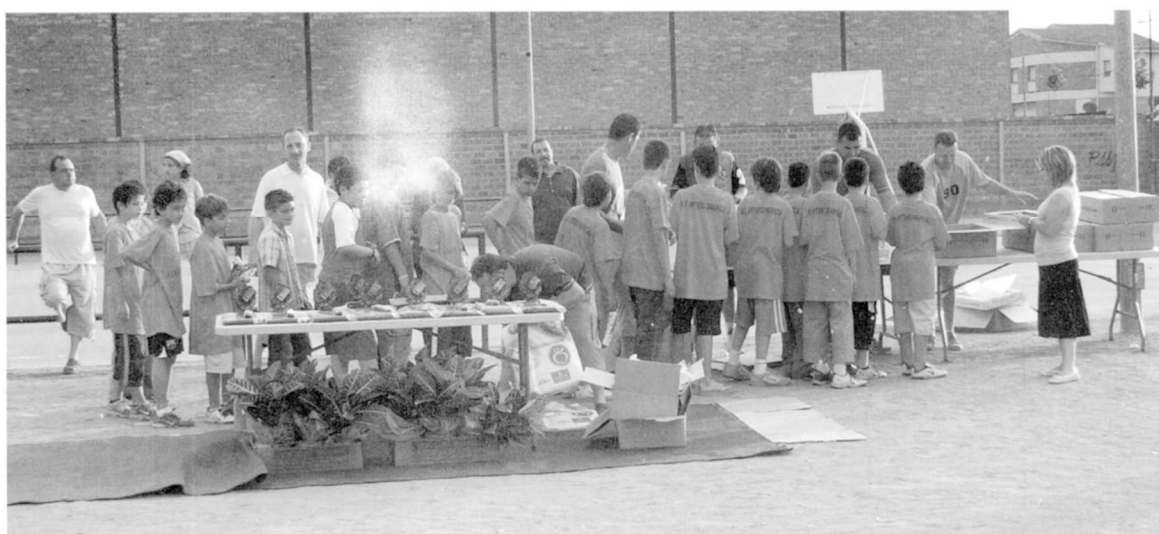
Actuació de la Coral La Primavera a la Festa d'Homenatge als Jubilats i Jubilades

Els pares que van participar al partit de futbol

Assistents a la festa

Acte de lliurament de regals als jugadors

Una de les compositores de l'himne de l'Escola de Futbol Intercomarcal, amb els nens cantaires i el president, en Josep Bosch

L'Albert González, l'Albert Domènech, l'Ivan Salla, el David Carrera i l'Emma González cantant el nou himne de l'escola

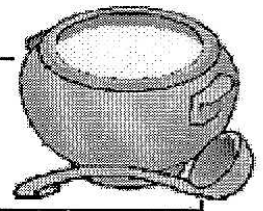
Altars del carrer Nou i del carrer Castelldans de la processó de Corpus, celebrada el diumenge 18 de juny

Meses del Referendum del Nou Estatut d'Autonima de Catalunya

LA CUINA EXÒTICA

Adolf Costafreda

POLLASTRE A LA JAMAICANA

Ingredients: 6 cuixes grosses (o pits) de pollastre, 25 grams de vitxos rojos tendres, picats i sense llavors, 4 cullerades, petites, de pebre Jamaica en gra i una altra de pebre mòlt, 6 alls picats, 2 cullerades grosses de gingebre fresc, 2 cullerades grosses de sucre morè, 60 grams de mostassa normal, una cullerada petita de canyella mòlta, salsa de vitxo picant al gust, 150 ml d'oli d'oliva, 2 cebes tendres tallades a rodanxes, 60 ml de vinagre de sidra, 2 cullerades de suc de llima, sal.

Preparació: Passarem els vitxos per una batedora. Hi afegirem també el pebre de Jamaica, l'all, el gingebre, el sucre, la mostassa, la canyella, l'oli, les cebes, el vinagre i el suc de la llima. Ho batrem tot fins que quedi una pasta homogènia. Partirem els pits per la meitat (per la part més llarga) sense acabar-los de tallar i els esfregarem (amb la pasta que hem fet) pel dos costats. Posarem els trossos en una plata i els deixarem macerar a la nevera duran unes dues hores.

Courem els trossos de pollastre a la graella (també es poden fer al forn) durant uns 40 minuts a foc lent, fins que la pasta hagi format una crosta de color marró voltant la carn.

TEVISSISSO (nyam fregit) recepta de Manin

Ingredients: un quilo de nyam (tubercles d'aquesta planta que creix a les zones temperades), 20 vitxos africans frescos, oli de cacauet o d'oliva, sal.

Preparació: Començarem per rentar, moldre i reservar els vitxos. Rentarem i pelarem el nyam i el tallarem, de primer, a rodanxes d'uns dos centímetres de gruix i, després, en forma rombe i el salarem. Fregirem els trossos amb força oli. Durant la cocció, ruixarem dues vegades, amb l'aigua que cap al palmell de la mà, els nyam que s'estan fregint. Això es fa així per donar temps, a aquests tubèrculs, a coure's bé, tous per dins i cruixents per fora. Se serveix acompanyat dels vitxos mòlts.

CONGRI MERCEDES (en olla a pressió), recepta cubana

Ingredients: 200 grams de fesols rojos, una cabeça d'alls, 2 gots d'arròs, 2 gots del suc de remullar els fesols. Mitja ceba, un pebrot (pot ser de piquillo per donar-li mes sabor), llorer, orenga, comí, corriandre. 100 grams de llardons.

Preparació: La nit anterior, rentarem i posarem en remull els fesols. Els escorrerem, i els posarem a l'olla amb dos gots del suc del remull. Tancarem l'olla i deixarem coure els llegums. Mentrestant farem un sofregit amb alls, la ceba, el pebrot i les espècies. En tornar a obrir l'olla, hi tirarem el sofregit que haurem fet, l'arròs i la sal corresponent. Ho deixarem coure 5 minuts més a foc normal i 5 més al mínim, això segons l'olla que tinguem.

Mentrestant, en una paella i amb una mica d'oli, fregirem els llardons fins que deixen tot el greix i quedin torradets. Picarem en un morter 4 alls. Quan tornarem a obrir l'olla perquè l'arròs ja és cuit, refregirem en un moment els llardons amb els alls picats i els tirarem per sobre de l'arròs amb els fesols, i ja ho podem servir.

AVUI TOCA UN CONTE. L'ÀVIA

Yolanda Liarte Teixidó

No podia deixar de mirar-se al mirall...

- Tants anys han passat ja?

Es preguntava mentre s'anava resseguint amb el dit les línies que el temps li havia tatuat sobre el rostre; tot seguit, amb les dues mans, anava agafant-se els cabells, fins que aconseguí fer-se un recollit amb l'escassíssim pèl que li quedava i es tornà preguntar:

- On ha anat a parar tota aquella mata de cabell de color negre, que era l'enveja del barri?

Amb un sospir, es deixava caure damunt del llit i agafant la foto del seu estimat tornava a dir:

- I tu amor, encara m'estimaries com el primer dia.. si estiguessis amb mi?

Es ficava a riure... i ella mateixa es contestava:

- Es clar que sí!!... O et penses que els anys només passen per a mi?... Que tampoc series cap xavalet!!...

S'agafava ben fort a la fotografia i tancava els ulls..., amb el seu estimat entre els braços.

Havia d'agafar forces; perquè els seus néts la venien a visitar; i havia d'estar en plena forma i amb les idees clares.

- Els nets, sempre que venen a veure'm, volen que els expliqui coses de l'avi quan era jove.

Després de dormir una estona... una mica llarga; s'aixecà i es ficà ben maca i arreglada; que ja se sap:

- Que a aquestes edats, una necessita una mica d'ajuda per fer de valent goig.

I s'assegué al balancí; que està al davant de la finestra que dóna al carrer; així veu com arriben els néts corrent i cridant-la... Veure que els seus néts tenen aquest neguit per veure-la, l'omple d'alegria.

- Que contenta queestic! Els meus nets m'estimen moltíssim.

I mirant-se la foto del marit li diu:

- Estaries orgullós dels néts que tenim, a tu també t'estimen molt. Sempre em demanen que els expliqui coses de tu.

Es llavors quan se li dibuixa un somriure tímid.

I des d'allí asseguda li tira un petó.

- Jo també t'estimo.

Es comença a ficar nerviosa; nota com el cor li comença a bategar més fort; Intueix les veus dels néts a l'altra banda del carrer... S'obre la porta; els néts corrents i cridant se li pengen al coll i se la mengen a petons... L'àvia riu i es deixa estimar...

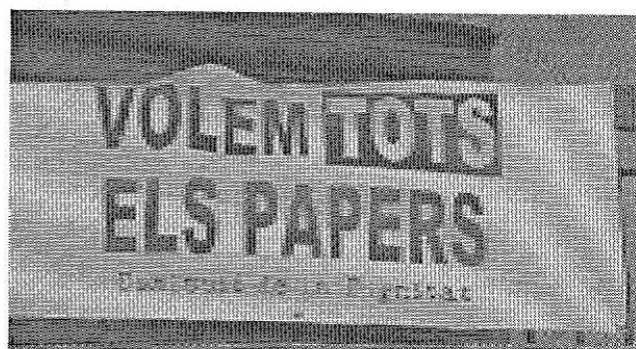
- Àvia!! Àvia!! Àvia!!... Com estàs?... Que guapa que t'has ficat!! ... Un petonet, un petonet!!

Ella pensa:

- Tant debò que el temps es quedés aturat; ... tots quatre junts; ... els dos néts, jo i l'avi.

12-06-06

Els Papers de Salamanca ja són a casa. Tornaran els del nostre poble?

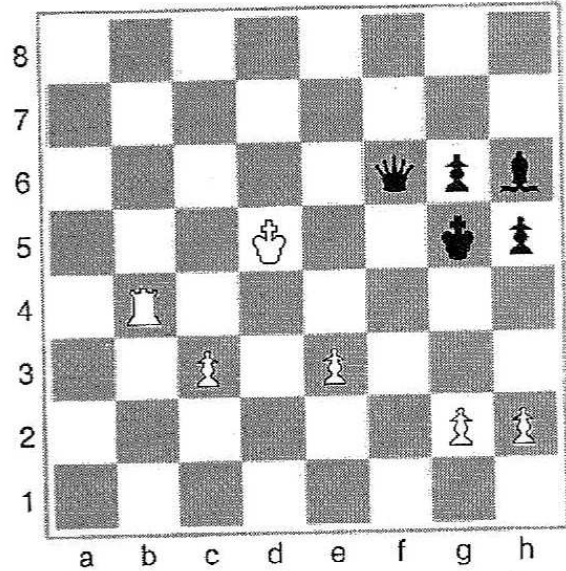
Entreteniments

Solucions a la pàgina 30

PROBLEMA D'ESCACS

Per: Andreu Bergé

En aquesta posició, les blanques realitzen 4 jugades molt fortes (3 d'elles son amb peons) i aconseguen fer el mat. Juguen les blanques i guanyen en 4 jugades

SUDOKU

	9	4	1		5	8	3	
7		2						
	5					7		
		7		1		4	8	
			3		6			
	8	9		2		5		
		5					6	
						9		8
	7	8	6		2	1	5	

ALLÒ QUE ANEM DEIXANT PEL CAMÍ

(Com que no he trobat un altre títol més escaient per aquest article,

A. Costafreda

deixo aquest com a definitiu)

Al marge del títol, del que volia parlar ara és de l'idioma, de la nostra manera més habitual de parlar, la qual, sense ni parar-hi esment, va canviant substancialment. Sempre ha anat canviant, però ara, per qüestions de la tele, de l'escola i segurament d'altres factors, canvia d'una manera accelerada. La gent, en general, sembla no adonar-se'n, però el canvi de l'idioma (no vull dir d'un idioma a un altre, sinó el nostre, el català que parlem cada dia) és força notori.

Quan era xiquet, em sobtava sentir de boca d'algunes persones grans, paraules que no eren usuals dins del meu entorn familiar, expressions verbals com: *on anau?*, *plegau* o *deixau*, o també *ix* i *eixir*. Per contra, m'eren molt familiars paraules com *majoles*, *trumpfes*, *bajoques*, *granera*, *apariar* etc. etc. que ara, pràcticament, han desaparegut del nostre vocabulari.

M'he fixat també que la canalla no diu *teua*, *meua* o *seua*, sinó que diuen (com ho han après a l'escola) *teva*, *meva* i *seva* i que els seus pares, molts cops, també adopten aquests mots perquè els sembla (erròniament) que així parlen un català més correcte.

Potser perquè venim d'una societat analfabeta en la nostra llengua, ens sembla que el català que ve (per entendre'ns) de les comarques de la Catalunya oriental, és més bonic i sobretot més correcte que el català que parlem a les comarques de Ponent, i això és, deixeu-m'ho dir, absolutament falç: el català que parlem aquí és tan bo i correcte com el que es parla a qualsevol comarca de tot el nostre territori lingüístic, una altra cosa és que (encara) no sapiguem valorar-lo prou.

A voltes, i aquí és on volia anar a parar, els nostres noms dialectals (els que es refereixen a animals i plantes) topen de ple amb el nom normatiu d'un determinat moixó, arbre o herba. Que el nom normatiu no sigui el mateix que els nostre nom dialectal, no vol dir que automàticament hàgim de deixar córrer el nostre per usar el normatiu. Molts ocells tenen

un nom diferent a cada comarca i, per això, si no hi hagués el nom normatiu o general per tot el territori lingüístic, a voltes, parlant d'ocells amb gent de diferents comarques, ens seria difícil posar-nos d'acord per saber de quin moixó parlem. Encara que només fos per aquesta qüestió, hauríem d'admetre, doncs, que és bo que hi hagi un nom normatiu per a cada cosa. Sense voler estar en contra cap nom normatiu o general, sí que estic en contra de que (aneu a saber per quines raons) ens vulguin imposar, al nostre poble mateix, el nom normatiu per sobre del nostre, del que hem fet servir sempre per referir-nos a aquest o a aquest altre moixó, arbre o matoll.

No fa gaire, el departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, amb el permís del nostre Ajuntament, suposo, perquè és a tocar de la depuradora, ha posat un cartell explicatiu d'aquest tros de terreny que n'han començat a dir: Mas de Melons Alfés i que, justament al mig, agafa el secà d'Artesa. El cartell està força bé, però (ja us ho podeu imaginar) obvien el nom local de les aus de que parlen. Per posar només un exemple: del nostre entranyable **sabater** (nom que li ve donat per la forma del niu que fa) ells en diuen *teixidor*, encara que aquest moixó és un teixidor, el nostre nom especifica millor la mena de teixit que fa.

Com que de cartells d'aquesta mena se suposa que se'n posaran més, hauríem de demanar i, fins i tot, d'exigir a la Generalitat que respecti els noms locals de les aus, això no treu que al costat del nom local i entre parèntesi, hi aparegui el nom normatiu. Per exemple. Ànec de secà (sisó), Capser (trenca), Esparaver (xoriguer petit), Sabater (teixidor), etcètera. Hem de tenir en compte que, molts noms locals, ja són iguals que els normatius, com perdiu, puput, griba, mussol etcètera etcètera. Si es fes d'aquesta manera, preservariem els noms local i, la gent que no els conegués, ja tindria al seu costat els normatius. I tothom content.

ABANDONAMENT DE 5 CADELLS DINS D'UNA CAPSA

Fa uns dies algú va deixar 5 cadells d'un mes i mig a la porta d'una persona que col·labora amb la protectora local, Alternativa Ecologista. Com que eren massa petits i sense la mare s'haguessin mort, van haver de ser acollits a casa de membres de la protectora, a casa de la Rosa i del Joan

No us podeu imaginar la feinada que han donat: aliment cada 3 hores, neteja, diners que ha hagut de pagar la protectora per la visita del veterinari, publicitat i temps dels col·laboradors perquè fossin adoptats (encara en queda un).

L'acció d'aquesta persona és de desconsideració cap a l'Associació, està catalogada d'abandonament d'animals i està penalitzada dins l'article nº12 de la llei de 2003.

Com ja hem dit altres vegades:

-La protectora es fa càrrec **només de gossos abandonats o perduts** al poble d'Artesa. Si haguéssim d'atendre tothom (del poble i de fora) que ens vol deixar els seus animals no podríem fer la nostra feina i hauríem de plegar.

-Si no podeu fer-vos càrrec del vostre gos **us ajudarem a trobar el nou amo/ama adequat.**

- Si no heu pogut controlar l'embaràs de la gossa i finalment ha criat, se'n pot deixar un o

dos i la resta eutanasiar-los a través d'un veterinari. Ha de ser durant les primeres hores del part. Si no sabeu on ha criat i apreixen després, també us podem ajudar a col·locar els cadells.

-Ja sabeu que **més val prevenir que curar** i abans d'arribar a un embaràs hi ha múltiples solucions: pastilles o injecció pel zel. Si queda embarazada pot avortar durant els primers dies (consulteu el veterinari). Podeu aïllar-la durant els 10 dies aproximadament que dura el zel, (a partir del 10è/ 13è dia que presenta els símptomes: vulva dilatada i sangonosa).

-**No col·loqueu els cadells en mans de menors**, ni de persones que no estan convençudes que els volen adoptar.

Desitgem que hagueu entès la nostra queixa i suggeriments. Si teniu algun problema dins d'aquest tema, **truqueu i intentarem d'ajudar-vos**, però- si us plau, no

deixeu el vostre problema -anònimament- a la porta d'una altra persona.

Per altra banda sabem que **un percentatge molt alt de la població és plenament conscient de les obligacions i responsabilitats** d'uns i altres a tots ells agraïm la col·laboració que hem rebut fins ara. **Si algú vol col·laborar directament amb nosaltres pot fer-ho trucant als telèfons:**

T.973.16.74.86

630.055.645

Gràcies per la vostra atenció.

Evitar el patiment dels animals, mantenir els espais públics nets i fer la convivència més agradable, és cosa de tots.

Aquesta expressió era molt utilitzada pels escolars del franquisme, fent referència a un tipus d'escola on nens i nenes aprenien a llegir, escriure, comptar..., però poca cosa més. I les nenes també aprenien la costura, o sigui cosir, brodar, ganxet... i les feines de la casa. El règim prohibia la coeducació a partir dels sis anys i obligava a fer classes separades de nens i nenes. Aquesta separació es va mantenir fins a l'aprovació de la Llei General d'Educació (EGB-BUP), el 1970.

L'objectiu prioritari d'aquesta escola era la liquidació de l'obra educativa republicana amb la supressió de totes les aportacions pedagògiques i de renovació que s'hi havia fet i la consolidació d'una escola classista i discriminatòria on els fills de les classes populars rebien l'ensenyament en les escoles de l'Estat, força deteriorades i amb pressupostos ridículs. Als pocs anys, molts d'aquests nens i nenes, deixaven l'escola per anar a ajudar els pares en les feines del camp o de la casa. En canvi, per als fills de famílies benestants la situació era ben diferent, la majoria solien estudiar en col·legis dependents de l'Església, que rebia tota mena de facilitats per part de l'Estat i que monopolitzava l'ensenyament secundari i la formació de les futures *élites* dirigents.

A Catalunya es decretà el trasllat forçós dels mestres considerats catalanistes, encara que no haguessin militat en cap partit polític o sindicat. Es calcula que el 1939, al voltant d'un miler de mestres foren exclosos de l'ensenyament i el Ministeri de Educació y Ciencia envià a Catalunya uns 700 mestres procedents d'Extremadura i Castella per substituir els depurats. Aquests mestres incorporats ignoraven la llengua i la cultura catalanes, amb la qual cosa es pretenia assegurar el desarrelament cultural en la formació dels alumnes catalans i la utilització

obligatòria i per llei del castellà.

Des de 1941 s'obligava a les noies a estudiar Labores del Hogar i als nois Formación del Espíritu Nacional, reforçant les diferències sexistes, la cura de la casa era el futur de les dones i el món del treball el dels homes.

L'escola franquista mostrava una façana d'exaltació políticoreligiosa: crucifix, quadre de la Immaculada i retrat del *Caudillo* a cada aula, pujada i abaixada de la bandera en començar i acabar les classes, tot entonant l'himne nacional, obligació de resar el pàrenostre, assistència de professors i alumnes a misses dominicals i processons... Tots els llibres de text eren en castellà, prèviament havien d'haver superat la censura i en les matèries d'alt contingut ideològic (història, llengua i literatura..) defensaven els valors patriòtics amb una gran tergiversació de la realitat històrica.

Per exemple: Entre els llibres de text de Formación Política, hi havia el de Menéndez-Reigada, de lectura obligada a totes les escoles i que deia:

- *¿Cuál es la tierra de España?*
- *La tierra de España es la mayor parte de la Península Ibérica, colocada por Dios en el centro del mundo.*
- *¿Por qué decís que la lengua castellana será la lengua del futuro?*
- *¿Porque el inglés i el francés son lenguas tan gastadas que van camino de una disolución completa.*
- *¿Y cuáles son los dialectos que se hablan en España?*
- *Son cuatro: el catalán, el valenciano, el mallorquín i el gallego.*

El llibre de Geografia de tercer grau de Bruño (1958), definia així a l'espanyol:

El español es de mediana estatura, fuerte y musculoso, de una agilidad sorprendente; sufrido en las privaciones y siempre caba-

llesco; se le considera el mejor soldado del mundo.

La Història d'Espanya de primer grau d'Edelvives (1951), defensava aquesta visió històrica:

¡Qué dicha ser espanyol!

Alfonso escucha con interés la lección de Historia, el relato de las hazañas de Sagunto, Numancia, Covadonga; la imagen de los forjadores del imperio espanyol, los reyes Católicos, Carlos I y Felipe II, y sus restauradores, Franco y José Antonio.

Henchido de sentimientos sublimes, piensa ¡Qué dicha ser espanyol.

El dos de mayo de 1808 tuvo lugar el Glorioso Alzamineto Nacional contra los

franceses, tan patriótico y entusiasta como el que hemos presenciado el 18 de julio de 1936 contra los malos espanyoles.

Les despeses destinades a l'educació eren ínfimes. L'any 1956 es destinava 16 pessetes (2,3 dòlars) l'any per habitant en educació, a la cua de pressupostos dels països europeus i fins i tot per sota d'Egipte (4,0 \$) i no seria fins al 1956 que es portaria a terme el primer pla de construccions escolars, la qual cosa dibuixava un panorama desolador: altes taxes de desescolarització, deficiències en les infraestructures escolars, aules sobrecarregades, poca preparació dels ensenyants, pobresa en la renovació científica, oblit de l'escola rural..., en fi, un bagatge escolar molt diferent de l'actualitat.

LA PROTECTORA DE GRANOLLERS: 150 GOSSOS EN PERILL!

La veu d'alarma fa dies que corre, des del dia 1 de juny, sobretot per internet: la protectora del consell comarcal del Vallès Oriental, coneguda popularment com la protectora de Granollers tanca i deixa a l'empara dels voluntaris, associacions protectores i possibles adoptants, fer-se càrrec dels 150 cànids que acull. **Si no és així els hauran de sacrificar.** Les protectores que se'n facin càrrec serà només temporalment i més endavant podran retornar novament els animals a la protectora d'origen.

Hi ha qui diu que no se'n sacrificarà cap d'animal. Sigui com sigui la notícia ha alertat bon munt de persones relacionades o sensibles amb el tema i com a conseqüència la col·locació dels diferents animals té bastant d'èxit. El motiu d'aquest enrenou és unes obres que han de fer per arranjar una potabilitzadora ineficaç per al volum d'aigua que havia de tragar. Tampoc no disposa de fossa sèptica etc. També sabem que el volum de cànids és superior als que pot encabir, només 40 gàbies i això que era una protectora model·lica!

A banda d'aquests comentaris sobre la ma-

nera poc previsor amb què es fan les obres públiques, ens preocupa la inseguretat dels animals, què passarà realment amb ells? A qui ens hem de creure?. Com és que tot un consell comarcal que té un pressupost anual de més de 220.000 euros destinats a la protectora, ha de demanar ajuda a les protectores d'arreu, la majoria associacions privades i molt precàries, per encabir llurs animals?. Que no s'adonen que aquestes protectores que funcionen a cop de voluntariat estan saturades d'animals i han de fer mans i mànigues per tirar-les endavant?. Es que no hi ha en tot Granollers -ciutat prou gran- cap equipament que es pugui habilitar temporalment per acollir-los? Crec, francament, que això és abusar de la bona voluntat dels ciutadans, alhora que queda demostrada la ineficàcia d'alguns polítics.

Mentrestant de la Protectora Comarcal del Segrià ningú no en parla. Ja és hora que els ciutadans de la comarca diguem la nostra al respecte i que s'agilitzi la seva construcció per a la qual hi ha una subvenció de 600.000€. Esperem que no la perdin i que quan es faci no tinguin les mancances de la protectora del Vallès Oriental.

APUNTS SOBRE LA HISTÒRIA DE LES ESCOLES (i VI)

Josep Gallart

El projecte de les noves escoles d'Artesa de Lleida, que com s'ha dit era obra de l'arquitecte lleidatà Francesc de P. Morera, concordava amb els criteris que tenia el Consell d'Investigació Pedagògica de la Mancomunitat de Catalunya sobre com havien de ser les noves escoles catalanes. Dins aquest ideal les escoles havien d'estar en connexió amb el seu entorn, obertes i acollidores, incloses en un conjunt natural on l'aire lliure, la llum, el sol, el vent i la botànica es transformessin en elements favorables a l'ensenyament. Els edificis havien de comptar amb els necessaris espais a l'aire lliure per al lleure dels infants, aules àmplies i espaioses i moltes altres innovacions internes, com mobiliari *anatòmic* o aula per a usos múltiples, despatx per als professors, serveis sanitaris, ...

A la memòria del projecte, que es conserva a l'Arxiu Municipal, s'expliquen les característiques principals del nou edifici, concebut per uns dos-cents escolars, cent nens i cent nenes. En ell s'explica que dels 2.170 m² del total del solar, 634'8 m² es destinaven a aules, dependències i serveis, 194'40 m² a patis coberts i 1340,80 a patis descoberts.

La il·luminació era un dels aspectes fonamentals en la nova escola, per això l'edifici s'orientava d'est a oest, amb les aules a la façana de migdia, a fi que el sol i la llum, durant els dies de les estacions més fredes, penetrés a les aules pels quinze finestrals i en altres èpoques, en què la presència del sol podia resultar molesta, es pogués mitigar a base d'utilitzar els mitjans existents en aquell moment. Bàsicament la il·luminació, doncs, s'havia de fer amb llum diürna i també en algun cas amb electricitat. Així per tal que els alumnes rebessin la llum natural des del costat esquerre, les taules s'havien de disposar totes cap a la mateixa direcció. També estava

previst que en els dies més freds de l'hivern les aules es poguessin escalfar amb estufes, per la qual cosa es col·locaven uns tubs en els murs de divisió de les aules per a la sortida de fums.

Un aspecte fonamental que destaca la memòria és la ventilació de les aules que es preveu fer per mitjà de tubs de ventilació i de les 15 finestres que tenen les aules, de forma que cada una d'aquestes havia de tenir dos cossos, de manera que el superior s'obris de fora cap endins, independentment de la resta o part baixa.

Les dependències de l'edifici eren quatre aules (dues per a nens i dues per a nenes), dues sales d'espera, una a cada escola, sala guarda-robes, galeria de comunicació de totes les dependències al costat nord, serveis sanitaris, un petit despatx per als professors i una petita sala a l'escola de nenes per guardar les labors. La capacitat prevista per a les aules de les dues escoles era idèntica, una de més gran per a 60 alumnes i l'altra per a 45, en cada una d'elles. Les aules comunicaven directament amb una galeria oberta cap al pati de jocs.

En la memòria es posa també molt èmfasi que en la seva construcció s'havien d'utilitzar materials del país, de forma que exteriorment l'edifici fos sobri alhora que atractiu. Els materials a emprar eren de fàcil obtenció, ja que tant el totxo com la pedra o la tàpia eren elements molt comuns a les nostres comarques. A més, a fi d'harmonitzar el conjunt i donar-li millor aspecte es preveia col·locar algunes rajoles a la façana. Els paviments de les aules i de les galeries s'havien de fer amb ciment sobre capa de formigó, les cobertes amb entramat de fusta i plaques d'uralita, amb un cel ras entre el sostre de les aules i la coberta i les parets arrebossades amb calç i enlluïdes amb guix. Els sanitaris, que es col·locaven en un cos

sortint a la part central del costat nord, tenien les parets cobertes de rajoles en tota la seva altura.

En la lectura de la memòria del projecte constructiu hi ha dos aspectes que ens han cridat l'atenció. El primer la menció que es fa d'un pati cobert i en segon lloc l'ús de la tàpia, que diu que s'utilitzarà en la construcció de les parets de tanca i pels entrepilars del pati cobert. Ens ha sorprès que les parets de tanca del pati es construïssin de tàpia perquè ja no les hem vist i mai ho havíem sentit a dir, sembla que en les obres de restauració dels anys cinquanta del segle vint es van substituir per les actuals, però hem de considerar com una cosa lògica que aquestes parets es confeccionessin amb tàpia. Així mateix ens ha sorprès la proposta de construcció d'un pati cobert, perquè tampoc ja no l'hem vist i

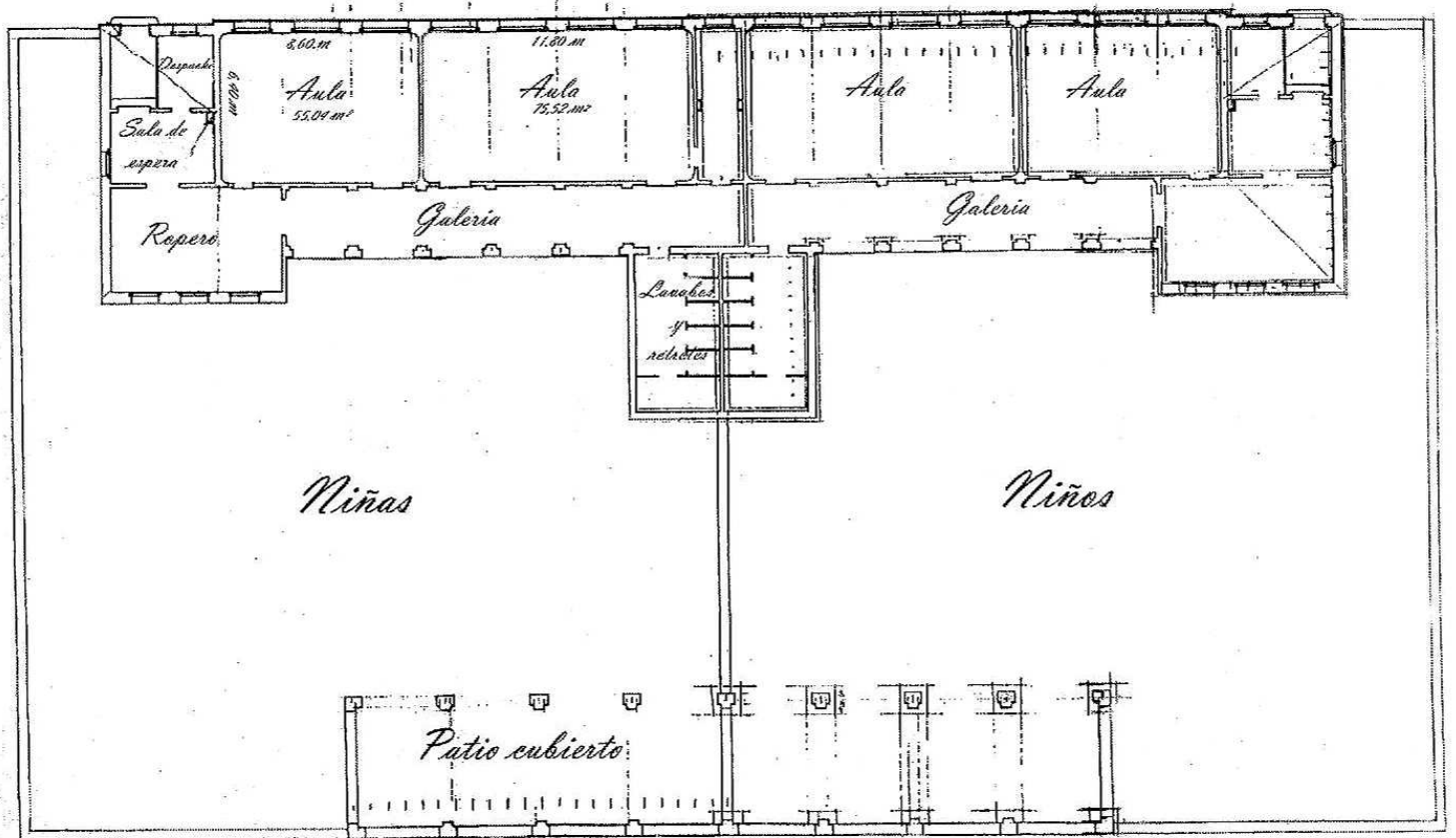
també perquè ningú no ens n'havia parlat. Aquest pati cobert, segons el plànol que adjuntem, seria de planta rectangular, estaria situat al fons el pati, disposat de forma paral·lela a l'escola, seria com un porxo en què la coberta estaria suportada per la mateixa paret de tanca i per pilars, i els extrems estarien tancats per parets, sembla que també de tàpia.

Però, hem de dir que hem trobat un testimoni inqüestionable sobre la seva construcció, es tracta d'una fotografia de les escoles de l'any 1921 o 1922, que ens ha deixat la família del mestre Josep Calzada, en què a l'extrem esquerra de la imatge, darrera de l'escola, hi podem veure amb tota claredat l'extrem d'aquest pati cobert. En aquesta imatge a més es pot veure que la paret de tanca, en aquella època, era de tàpia.

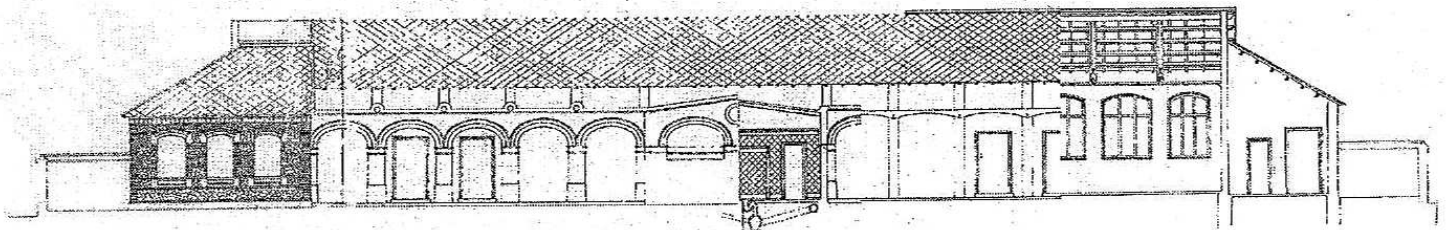

Imatge de les escoles a l'any 1921 o 1922, a l'esquerra, darrera les escoles, es pot veure el pati cobert i en primer terme la paret de tanca de tàpia

Escala 1/100

Plànol de la planta de les escoles i el pati cobert

Plànol de detalls constructius

E.F.INTERCOMARCAL: BALANÇ DE LA TEMPORADA

La Junta

Hem acabat la quarta temporada de l'Escola de Futbol Intercomarcal, durant aquesta hem participat en les competicions oficials de la Federació Catalana de Futbol, tant pel que fa a futbol-11 com a futbol-7. La nostra representació ha estat de deu equips, tres en categoria prebenjamina, tres en categoria benjamina, un aleví, un infantil, un cadet i un juvenil. Aquests nombre d'equips suposa un total de 155 jugadors. Pel que fa a prebenjamins i benjamins cada un dels equips ha realitzat una bona temporada sobretot pel que fa a efectes de la millora en el joc i el desenvolupament de les qualitats dels jugadors. Hem de ressaltar que en aquestes categories es busca una millora integral en tots els aspectes del joc i en el desenvolupament del nen. Cal pensar que, amb bon criteri per part de la federació, no hi ha classificació en aquestes categories. Creiem que l'ansietat que provoca la competició no es gens bona en aquestes edats. A la vegada l'escola ha participat en diversos tornejos tant en prebenjamins com en benjamins assolint les últimes rondes en aquestes competicions.

En la categoria benjamina s'ha participat en els torneigs de l'AEM, en el qual es va fer un molt bon paper, assolint els quarts de final, a més de rebre diverses distincions a nivell individual algun dels nostres jugadors. En aquest torneig es va participar amb tots els jugadors de darrer

any d'aquesta categoria i podem dir que va ser una autèntic premi per a tots ells. La temporada pel que fa a aquestes dues categories ha estat molt positiva ja que creiem que s'han assolit els objectius marcats a principis de temporada.

En la categoria alevina es va participar per primer cop a Primera Divisió, lluitant cada partit amb equips més forts. Ha estat una temporada complicada per aquest equip, per la dificultat de la categoria, però, cal dir que finalment s'ha salvat la categoria. Així mateix, per acabar la temporada varem participar en el Torneig del Baix Segrià. Com a novetat per la temporada següent estrenarem un equip de futbol set en la categoria alevina que complementarà l'equip de futbol onze i serà una bona forma d'anar millorant els diferents aspectes tecnico-tàctics. L'equip infantil també ha participat per primera vegada en la categoria de primera provincial, acabant la temporada a la part mitja de la taula classificatòria.

L'equip cadet ha realitzat una temporada molt irregular, encara que cal tenir present que en molts partits alguns jugadors han hagut d'anar a reforçar l'equip juvenil amb els problemes que això comporta, cal dir que la seva actitud davant aquest fet ha estat molt bona. L'equip va acabar la temporada participant en el Torneig de Primavera.

L'equip juvenil, amb una plantilla molt jove ha acabat la temporada guanyant el Torneig de Primavera i per la pròxima temporada hi ha l'objectiu de recuperar la primera divisió.

Aquesta ha estat una bona temporada, però, esperem que la propera, amb la col·laboració de tothom encara sigui molt millor i puguem seguir gaudint del bon futbol que realitzen els nostres jugadors.

Equip prebenjamí

Equip prebenjamí

Equip benjamí

Equip aleví

Equip infantil

Equip cadet

Equip juvenil

Quan ens traiem una “nosa” del davant quedem temporalment alleugerits i alguns fins i tot “satisfets de l’èxit de l’operació”: *les mesures preses van resultar fructíferes* diu la premsa del divendres 30 de juny, referint-se a la batuda i mort de dos dels quatre gossos que atacaven els ramats de Boumort i que van matar més de trenta ovelles.

Segurament que la gent que estima els animals, en el sentit ampli de la paraula, haurà lamentat la mort violenta de les ovelles i és clar que sí, la mort violenta també dels cànids i s’hauran preguntat qui n’és el primer responsable. Podríem esmentar per ordre els següents:

-l’amo o ama que ha abandonat el gos o, poc previsor, ha permès que se li escapés (un 30% d’animals de protectores són fugits).

-Els consistoris municipals tenen competència directa amb el tema d’animals sense amo/a . aquests animals han de ser acollits (article 16 de la llei de 2003). En aquest cas l’Ajuntament de Conca de Dalt .

-Cas que l’Ajuntament no tingui els serveis, aquesta feina d’acollida l’ha de fer un ens supramunicipal, és a dir el Consell Comarcal pertinent.

-El Departament de Medi Ambient és en última instància el darrer responsable dels fets perquè ha dictat una llei que ni fa complir ni dota els diferents consistoris del pressupost corresponent perquè la puguin complir. Es treu el problema del damunt de la manera més fàcil i ràpida , és allò de...*mort el gos...* mai més ben dit. I que pobre que sona.

Com en tants altres camps la víctima és el més feble, en aquest cas els animals. Si els amos dels cànids fossin més responsables o si aquests animals s’haguessin pogut acollir de bon principi en un espai adient no s’haguessin ensalvatgit i per tant el problema no existiria.

Sens dubte, com dèiem ara mateix aquest problema és temporal i de gossos assilvestrats n’hi ha i n’hi haurà més, si els humans- que som tan intel.ligents- no fem les coses bé.

Què passarà al 2007 quan la llei establirà que no es pot matar cap gos abandonat o perdut, es continuarà incomplint la llei?

Què passa amb la protectora del Consell Comarcal del Segrià que no se’n sap res més?

Com deia Gandi: *Un poble, un país, una civilització es pot jutjar per la forma com tracta els seus animals.*

El Boumort

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament 973 167162
 Assistent social: dimecres alterns 973 167315
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h
 Farmàcia 973 167204
 Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda
 La Femosa 973 167874
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol (Veterinari) 626869616

V3 Hospital Veterinari 639367888
 Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-
 lleida.xctl.net
 Metge 973 167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els
 festius tot el dia 973 142029 / 973 142033
 Museu Hores convingudes (Ajuntament)
 Taxi 973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
5h 20 min	Puigverd		4 h 30 min	
6 h 30 min			5h 45 min	Puigverd
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

6	9	4	1	7	5	8	3	2
7	1	2	8	9	3	6	4	5
8	5	3	2	6	4	7	9	1
2	6	7	5	1	9	4	8	3
5	4	1	3	8	6	2	7	9
3	8	9	4	2	7	5	1	6
1	2	5	9	4	8	3	6	7
4	3	6	7	5	1	9	2	8
9	7	8	6	3	2	1	5	4

Sol·lució al problema d'escacs:

1. h4+ (Primer escac), Rf5 (únic lloc on pot anar el rei negre) 2. g4+ (segon escac), hxg4 (el peó negre ja no deixa anar al seu rei a la casella g4) 3. Tf4+ (si ens menja l'alfil!!), Axf4 (si que menja, però prohibeix la casella f4 al rei negre) 4. e4 . Amb aquesta jugada senzilla el negre reb el mat.

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7
25150. Artesa de Lleida
Tl. 973167874

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

